

Datum: 6 januari 2015**Hoort bij collegeadvies nummer:** 240600**Datum raadsvergadering:** 19 februari 2015**Portefeuillehouder:** A. Dragt**Onderwerp**

Horizontale verantwoording op basis van de Wet revitalisering generiek toezicht

Voorgesteld besluit

Het college stelt u voor het college op te dragen:

1. Vanaf 2014 horizontale toezichtinformatie te verantwoorden over:
 - a. de uitvoering van de Archiefwet 1995, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Monumentenwet 1998, Wet ruimtelijke ordening, Waterwet en het Activiteitenbesluit milieubeheer en de provinciale milieuverordening;
 - b. wetten waarvoor het Rijk specifieke informatiebehoefte kenbaar maakt.
2. De verantwoording met toezichtinformatie te koppelen aan de bestaande horizontale verantwoordingsmechanismen c.q. de P&C-cyclus, op de volgende wijze:
 - a. vanaf de programmarekening 2014 in de paragraaf 'Toezicht en verantwoording' de door de provincie gevraagde toezichtinformatie op te nemen, aangevuld met toelichting, conclusie en verbeteracties;
 - b. vanaf de programmabegroting 2016 in de paragraaf 'Toezicht en verantwoording' de speerpunten voor het begrotingsjaar op te nemen, en een beschouwing op de belangrijkste activiteiten sinds de rapportage in de programmarekening.

Kader*Veranderingen in het interbestuurlijk toezicht*

De gemeente Leusden voert een aantal taken in medebewind uit, in opdracht van rijks- en provinciale overheid. Voor de hogere bestuurslagen is het van belang om te weten of de gemeente die taken conform de wettelijke eisen uitvoert. Daarom houden ze toezicht op de gemeente via het zogenoemde interbestuurlijk toezicht.

In de loop der jaren zijn er voor de medebewindtaken veel verschillende instrumenten en specifieke toezichtbepalingen ontstaan, en op sommige gebieden waren gelijktijdig meerdere toezichthouders actief (vakdepartementen, rijksinspecties, provincie).

Uit een onderzoek naar de vereenvoudiging van dit toezichtstelsel is in 2012 de Wet revitalisering generiek toezicht (hierna: wet RGT) voortgekomen. Behalve vereenvoudiging heeft deze wet ten doel om het interbestuurlijk toezicht transparanter te maken en bestuurlijke drukte te verminderen.

Een belangrijke wijziging in de wet RGT is dat het zwaartepunt verschuift van 'verticaal toezicht' naar 'horizontale verantwoording'. Dit betekent dat niet langer het Rijk en de provincie, maar de gemeenteraad primair - in eerste lijn - verantwoordelijk is voor het toezicht op de uitvoering van medebewindtaken door het college. De controlerende rol van de raad neemt hierdoor toe.

De provincie houdt - in tweede lijn - verticaal toezicht op de gemeente en stelt zich daarbij overeenkomstig de wet RGT terughoudend op, op basis van het vertrouwen dat de gemeente zijn taken goed uitoefent en dat de horizontale verantwoording van het college aan de raad op orde is.

Het Rijk houdt verticaal toezicht op de provincie en daarnaast ook op de gemeente voor die terreinen waar de provincie geen taak heeft, zoals bijvoorbeeld bij de onderwijswetten en het sociaal domein. Iedere decentrale overheid heeft zodoende per beleidsterrein met één

verticale toezichthouder te maken. De naast hogere bestuurslaag (provincie) is zo veel mogelijk de toezichthouder voor de gemeente.

Een andere wijziging in de wet RGT is dat het verticaal toezicht door Rijk en provincie wordt uitgevoerd op basis van dezelfde informatie die de raad van het college ontvangt. Het toezicht wordt ook meer algemeen (generiek) van aard doordat in diverse wetten veel specifieke toezichtbepalingen zijn komen te vervallen.

Verder is het toezicht nadrukkelijk gericht op de uitvoering van de medebewindstaken, en niet bedoeld om de kwaliteit van de taakuitvoering te verbeteren. De verticale toezichthouder grijpt alleen in wanneer medebewindtaken niet (juist) worden uitgevoerd. In de Provincie- en Gemeentewet zijn hiervoor twee generieke instrumenten opgenomen, te weten:

- indeplaatsstelling: bij taakverwaarlozing kan de toezichthouder de taak overnemen;
- schorsing/vernietiging: van besluiten die in strijd zijn met het recht of algemeen belang.

Argumenten

Zoals hierboven vermeld voeren de toezichthouders het toezicht uit op basis van dezelfde informatie die de raad ontvangt. De provincie Utrecht heeft in februari 2014 een verordening vastgesteld waarin expliciet is vastgelegd welke informatie zij van de gemeente nodig heeft om haar toezichthoudende taak uit te voeren. Deze informatie dient door de gemeente vanaf het (verslag)jaar 2014 te worden verstrekt.

Het rijk heeft op dit moment nog geen specifieke informatiebehoefte kenbaar gemaakt, behalve dat in 2013 de informatie over de uitvoering van de wet Kinderopvang is verzameld via een vragenlijst op de internetsite [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

Voor de gemeente Leusden draait het bij de wet RGT om de horizontale verantwoording van het college aan de raad. Het college moet toezichtinformatie verstrekken zodat de raad een oordeel kan vormen over hoe het college de taken in medebewind uitvoert.

De vraag die voor ligt is: welke informatie wordt wanneer en in welke vorm aan de raad aangeboden? Om deze vraag te beantwoorden moet enkele keuzes worden gemaakt, en in verband daarmee stellen wij u kaders voor.

Nadere uitwerking

1. Over welke wetten wordt toezichtinformatie verstrekt aan de raad?

Onder de wet RGT vallen medebewindstaken die door de gemeente worden uitgevoerd op basis van een twintigtal wetten. Deze wetten zijn hieronder vermeld.

Het financieel (begrotings)toezicht is overigens buiten beschouwing gelaten bij de herziening van het interbestuurlijk toezichtstelsel.

Woon- en leefomgeving	Zorg en welzijn	Werk en participatie	Veiligheid
<ul style="list-style-type: none">• Wabo• Wro• Milieuwet• Waterwet• Woningwet• Huisvestingswet• Monumentenwet	<ul style="list-style-type: none">• Wet kinderopvang• Wet op de jeugdzorg• Leerlingenvervoer• Onderwijshuisvesting• Wmo• Leerplichtwet• Archiefwet	<ul style="list-style-type: none">• Wet werken naar vermogen *)• Wet werk en bijstand *)• Wet SUWI• Handhaving <p>*) vanaf 2015: Participatiewet</p>	<ul style="list-style-type: none">• Drank- en horecawet• Sociale veiligheid

De wet RGT is betrekkelijk nieuw voor zowel ons college als voor uw raad, alsook voor de toezichthouders. Het meest efficiënt en effectief op dit moment is om over een beperkt aantal wetten aan uw raad te rapporteren. *Dit enerzijds om te voorkomen dat u met informatie wordt overstelpt, en anderzijds willen wij voorkomen dat onevenredig veel ambtelijke capaciteit moet worden ingezet omdat de wet RGT voor onze organisatie een taakintensivering betreft.*

De vraag is welke wetten voor u belangrijk zijn om toezichtinformatie over te ontvangen. Van belang hierbij is de keuze die de provincie in haar rol van toezichthouder heeft gemaakt. De provincie heeft ervoor gekozen om haar toezicht op medebewindtaken risicogericht uit te oefenen, waarbij de mogelijke gevaren voor veiligheid, omgevingskwaliteit en volksgezondheid een belangrijke rol spelen. Wij stellen voor hierbij aan te sluiten. In de provinciale Verordening systematische toezichtinformatie is vastgelegd welke taken het betreft, en welke informatie voor het toezicht benodigd is. De provincie houdt risicogericht toezicht op:

- de Archiefwet 1995;
- de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- de Monumentenwet 1988;
- de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro) in samenhang met de Wabo en de Crisis- en herstelwet;
- de Waterwet in samenhang met de Wet milieubeheer en de Wabo;
- het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Provinciale milieuverordening.

De verordening van de provincie is verplichtend. Deze informatie moeten wij vanaf 2014 aan de toezichthouder gaan leveren. Daarom stellen wij voor om de toezichtinformatie over de zes genoemde wetten en uitvoeringsbesluiten te laten gaan. De rapportage aan de raad bevat dan ook zoveel mogelijk de informatie die de provincie vraagt. Zo bedient dezelfde rapportage zowel uw raad als de provincie. Indien in een later stadium het Rijk haar specifieke informatiebehoefte kenbaar maakt, integreren wij de betreffende wetten in de voorgestelde werkwijze.

Het Rijk vraagt (verplicht ons) om alleen nog om toezicht informatie inzake de Kinderopvang. Het is wel de verwachting dat de komende jaren het Rijk voor de andere wetten de verplichting gaat opnemen om toezicht informatie aan te leveren.

2. Koppeling aan Planning & Control cyclus

Met betrekking tot de informatievoorziening stellen wij u voor om aan te sluiten bij de P&C-cyclus. Onze argumenten hiervoor zijn:

- een van de uitgangspunten die aan de wet RGT ten grondslag ligt is dat bij het toezicht wordt aangesloten bij bestaande horizontale verantwoordingsmechanismen tussen college en raad;
- alle verantwoordingsinformatie wordt gebundeld aangeboden, wat aan de raad de mogelijkheid biedt alle informatie in samenhang te bekijken;
- er wordt geen extra verantwoordingsmoment gecreëerd;
- koppelen aan de P&C-cyclus is voor de ambtelijke organisatie efficiënt omdat de uitvraag van benodigde gegevens waar mogelijk aan bestaande werkprocessen kan worden gekoppeld.

3. Op welke wijze wordt de verantwoording opgenomen in de P&C-cyclus?

Wij stellen u voor om zowel in de programmarekening als in de programmabegroting een paragraaf getiteld 'Toezicht en verantwoording' op te nemen. De huidige paragraaf 'Rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid' wordt hiertoe uitgebreid met een onderdeel dat de toezichtinformatie bevat. De keuze hiervoor is ingegeven omdat in deze paragraaf al verantwoordingsinformatie voor de raad is opgenomen, en deze dus ook meer gericht is op uw controlerende rol.

Een aparte paragraaf is verder duidelijk herkenbaar en snel vindbaar. Vanuit het oogpunt van de accountant is er geen beperking omdat deze zijn goedkeuring aan de jaarrekening geeft, en niet aan het jaarverslag waar een paragraaf onderdeel van is.

De informatie in de paragrafen van de begroting en jaarrekening zal niet identiek van opzet zijn. De paragraaf in de programmarekening zal uitgebreider en meer op controle achteraf gericht zijn, die in de begroting zal beperkt en meer op (bij)sturing gericht zijn.

Dit hangt ermee samen dat het toezicht op de uitvoering van wettelijke taken een controle is die achteraf plaatsvindt. Zoals bij veel controle instrumenten gebruikelijk is past daarbij een cyclus van een jaar. Vanzelfsprekend kan het oordeel over de controle tot verbeteracties leiden.

Concreet stellen wij u voor de toezichtinformatie als volgt te presenteren:

- vanaf de programmarekening 2014 in de paragraaf 'Toezicht en verantwoording' de door de provincie gevraagde toezichtinformatie op te nemen, aangevuld met toelichting, conclusie en verbeteracties.
- vanaf de programmabegroting 2016 in de paragraaf 'Toezicht en verantwoording' de speerpunten voor het begrotingsjaar op te nemen, en een beschouwing op de belangrijkste activiteiten sinds de rapportage in de programmarekening.

Overigens worden gemeenten voor het aanleveren van de toezichtinformatie ook in staat gesteld om gebruik te maken van de internetsite <http://www.waarstaatjegemeente.nl>. Indien de benodigde informatie via deze site wordt ontsloten, is de gemeente vrijgesteld van de verplichting tot verstrekking van de informatie aan de provincie. Vooralsnog maken we geen gebruik van het instrumentarium op deze website voor aanlevering aan de provincie. Op [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) kan niet alle gevraagde toezichtinformatie worden geplaatst, waardoor er (alsnog) op twee verschillende manieren gegevens moeten worden aangeleverd bij de provincie. Verder moeten bij gebruik van [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) veel additionele gegevens worden verantwoord en extra gerapporteerd..

Tenslotte vermelden wij nog dat wij op basis van de actieve informatieplicht u gedurende het jaar informeren over belangrijke ontwikkelingen in de uitvoering van wettelijke taken, indien dat aan de orde is.

Financiën

Het voorstel heeft geen financiële consequenties.

Communicatie

Het raadsbesluit wordt intern gecommuniceerd aan de betrokkenen bij de uitvoering van het raadsbesluit.

Het college van de gemeente Leusden,

E.D. Luchtenburg
directeur-secretaris

mevrouw drs. A. Vermeulen
burgemeester

De raad van de gemeente Leusden;

gelezen het voorstel van het college d.d. 6 januari 2015 nummer: 240601

gelet op de Wet revitalisering generiek toezicht;

b e s l u i t :

Het college op te dragen:

1. Vanaf 2014 horizontale toezichtinformatie te verantwoorden over:
 - a. de uitvoering van de Archiefwet 1995, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Monumentenwet 1998, Wet ruimtelijke ordening, Waterwet en het Activiteitenbesluit milieubeheer en de provinciale milieuverordening;
 - b. wetten waarvoor het Rijk specifieke informatiebehoefte kenbaar maakt.
2. De verantwoording met toezichtinformatie te koppelen aan de bestaande horizontale verantwoordingsmechanismen c.q. de P&C-cyclus, op de volgende wijze:
 - a. vanaf de programmarekening 2014 in de paragraaf 'Toezicht en verantwoording' de door de provincie gevraagde toezichtinformatie op te nemen, aangevuld met toelichting, conclusie en verbeteracties;
 - b. vanaf de programmabegroting 2016 in de paragraaf 'Toezicht en verantwoording' de speerpunten voor het begrotingsjaar op te nemen, en een beschouwing op de belangrijkste activiteiten sinds de rapportage in de programmarekening.

Aldus besloten door de raad van de gemeente
Leusden in zijn openbare vergadering van 19 februari 2015

mevrouw mr. J.S.Y. Houtman
griffier

mevrouw drs. A. Vermeulen
voorzitter